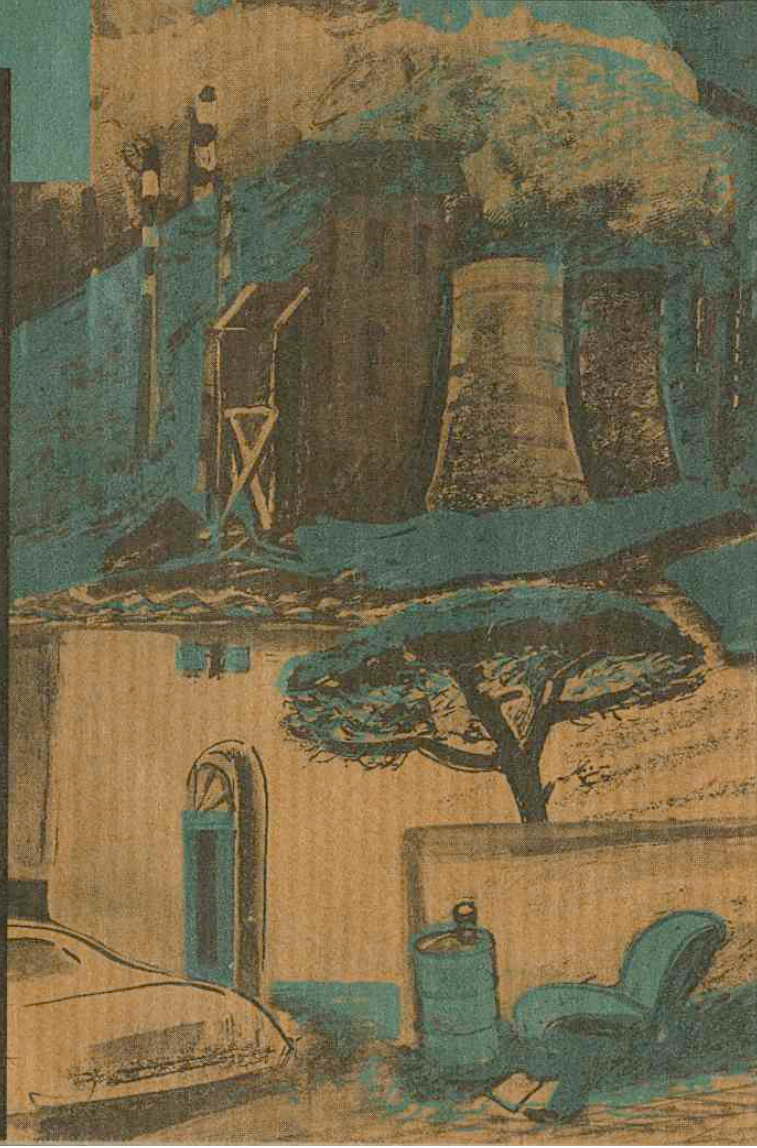

Pedro Zaraluki

MENKEN KASANDER & WIGMAN UITGEVERS

De
kikkerwachter

Pedro Zarraluki

De kikkerwachter

Roman

Uit het Spaans vertaald door Eugenie Schoolderman

2012

Menken Kasander & Wigman Uitgevers
Leiden

www.mkw-uitgevers.nl

Introductie

De kikkerwachter is de ik-figuur van deze roman, een schrijver van biografieën die de stad verlaat om op het land te gaan wonen en daar een Rabeliaanse abdij te stichten, een toevluchtsoord voor verlichte geesten. Hij beschouwt de 'grootste gemene deler' als het meest weerzinwekkende wat er op deze wereld bestaat en wil ontsnappen aan het conformisme. Zijn paradijs begint echter al snel barsten te vertonen en de ineenstorting lijkt onvermijdelijk. Als apotheose van een serie tragikomische en absurde gebeurtenissen moet zijn abdij wijken voor de komst van een nieuwe electriciteitscentrale. Uiteindelijk blijft hem alleen de zorg voor een aantal zeldzame kikkers, die uit natuurbehoud mogen blijven vertoeven in de vennen bij zijn voormalige paradijs.

Centraal thema is de vraag of de mens al dan niet vrij is en zo ja, wat dan met die vrijheid te doen. Zarraluki zelf: 'Ik was me bewust van de gevaren die zo'n wezenlijk thema met zich meebracht en heb daarom gekozen voor de vorm van de komedie en voor een vlot proza. Uiteindelijk vermengen de komedie en de tragedie zich, want ik zag dat de roman gaandeweg melancholischer werd en ik wilde dat zelfs een idioot het verhaal, ondanks alles, nog lachend kon uitlezen.' Het resultaat is in de woorden van de auteur: 'een *comedia dramática* over wat er zich in mijn hoofd afspeelt.'

De kikkerwachter

Voor Domingo en Guada, die niet naar Malawi gingen.

Deel 1

And that was the real reason for most people getting up in the morning: not because it would matter but because it wouldn't.

Truman Capote

Er zijn veel dingen die ik nooit heb kunnen begrijpen, maar één van de onverklaarbaarste is wel hoe ik in godsnaam de verantwoordelijkheid over deze smerige kikkers heb gekregen, terwijl ik me juist had voorgesteld een opwindend leven te leiden. Op een regenachtige avond, toen ik de televisie inschakelde en een interview zag met een schrijfster die een wedstrijd voor pornografische poëzie had gewonnen, begon het bergafwaarts te gaan. Het was een rotavond. Het regende dat het goot en mijn paraplu kon geen redding bieden tegen het gespetter van de dikke druppels die aan alle kanten uiteenspatten. Ik hurkte neer tussen een hangend laken en de bloembak van de bougainville, maar het regengordijn maakte het me onmogelijk de schrijfster goed te zien. Haar woorden bereikten me echter als die van een lachende godin in het gebulder van het onweer. Ze zei dat wellust tot in het uiterste doorgevoerde berusting was, en verder dat echte intelligentie tot slechtheid leidde. Ik bedacht me dat haar filosofie, hoewel die tegengestelde ideeën verdedigde, uiteindelijk net zo goedkoop was als die van mijn uitgever, en voelde me dubbel zo neerslachtig. Je kunt niet zo neerslachtig zijn als ik die avond was. Daarom was ik de televisie op gaan zoeken in haar ballingsoord in de tuin. Ze was tussen de rozestruiken neergezet, met een klein eternieten afdakje dat beschutting bood tegen weer en wind. Ik vond het een rustgevende gedachte dat ze daar stond, zwevend tussen de wanorde van de welig tierende lelies. 's Avonds schakelde ik vaak de tv in om te kijken naar haar flikkeringen in het donker. De tuin werd dan verlicht met een schijnsel vol weifelingen en wanneer je de ramen opendeed, hoorde je tot in het huis het vage geluid van verre stemmen. We weten allemaal dat je maar een televisie hoeft neer te zetten, of een woestijn is geen woestijn meer – vooral als het een tv met afstandsbediening is. Vandaar dat ik die avond, toen ik het niet langer uit kon houden met mezelf, mijn paraplu pakte en televisie ging kijken. Ik wist dat je niet zo

doodongelukkig kunt *zijn* als ik me *voelde*, maar dat troostte me niet. Ik zou ik weet niet wat gegeven hebben voor een tranquillizer, en daar kwam nog eens bij dat de regen met een tropische felheid uit de hemel viel. Opeens bedacht ik dat ik ieder ogenblik aangevallen kon worden door een krokodil, en ik dacht aan de overstromingen waardoor auto's meegesleurd worden alsof het speeltjes zijn, en aan de mensen die op hun daken staan te zwaaien naar de helikopter van het televisiejournaal, en aan de op drift geraakte koe met haar maag opgezwollen als een wijnzak. Daaraan dacht ik allemaal terwijl de schrijfster beweerde dat slechtheid, als het al niet wat anders was, in ieder geval grappig was. Ze zat er heel gemakkelijk bij in haar rieten stoel, met in de ene hand een whisky en in de andere een sigaret. En ik ondertussen op mijn hurken in die stortbui, op mijn hurken met mijn depressie en verdomme zonder slaappil om in te nemen. Zonder zelfs zo'n stompzinnige hond die met zijn staart kwispelt als hij me aan ziet komen. Het ging zo hard regenen dat de druppels van kristal leken en de stem van de televisie wegviel in het lawaai. Dat deed de deur dicht. Ik liet de paraplu los, nam de televisie onder de arm, en terwijl ik het snoer uit de grond trok, rende ik naar het huis. Toen ik binnen was, zette ik het toestel op de grond en had ik net genoeg tijd om de schrijfster te zien, die naar de camera knipoogde en haar mond eventjes opende, alsof ze iets op ging zuigen en zich onmiddellijk bedacht. Plotseling liet de televisie een lange fluittoon horen, gevolgd door een geruis dat langzaam wegstierf, en het beeld verdween voorgoed. Je kunt niet zoveel redenen hebben om zo totaal neerslachtig te zijn. De stortregen, die zo te horen inmiddels wel hagel moest zijn, die stompzinnige hond, die koppig weigerde te bestaan naast mijn stoel, en de televisie die mij, toen ze uitging, achtergelaten had in aanschouwing van het niets. Het mooie van Russo was dat op zulke extreme momenten de bel ging en hij kwam opdagen, met altijd zijn draagbare decor van verzoening met het leven bij zich. Die avond bracht hij een kilo Caribische limoenen en een fles cachaza mee. De dingen om mij heen stortten niet langer in, en de wereld werd opnieuw een onsamenhangende, bewoonbare plek.

De schrijfster was Laura. In die tijd had ik haar nog niet gevraagd met mij te trouwen. Russo had haar nog niet geschilderd en de Stijfkop hield haar nog niet in de gaten. In die tijd verveelde ik me alleen maar in de wat klamme verlatenheid van het platteland, in de overtuiging dat ik gelijk had, hoewel alles er op wees dat dat niet zo was. Waarschijnlijk was de plek waar ik was gaan wonen te dicht bij Barcelona, maar het begon al moeilijk te worden om een eind de ene stad uit te gaan zonder in de buitenwijken van een andere terecht te komen. Hoe dan ook, vanuit mijn tuin zag ik in de verte, boven de chemische fabrieken, het nevelige silhouet van de bergen. Hoewel je ze het grootste deel van de dag slechts bij intuïtie kon ontwaren tussen de rook en de nevel door, was dat beeld van ronde kolossen al voldoende om mij weer een heimelijk gevoel van blijdschap te geven. Maar ik wil niet verzanden in warrige uitweidingen, want ik ben aan de keukentafel gaan zitten om te vertellen hoe het

bergafwaarts is gegaan met mij. Even een zijsprongetje, enkel en alleen om uit te leggen dat het een inbouwtafel is, en als ze niet altijd propvol lag met dagelijkse levensbehoeften, zou ze opgeklapt kunnen worden om het schilderij dat ze verbergt te aanschouwen. Het gaat om het portret van Laura dat Russo geschilderd heeft toen hij ' haar nog maar amper kende en dat hij de titel gaf *Het lijkt wel of iets heeft vergeten*, omdat zij er op staat met die rusteloosheid die haar soms halverwege de gang overviel. Russo maakte een fantastisch schilderij, en dat ik het onder tegen de tafel heb gehangen, was omdat ik niet kon voorzien dat deze altijd uitgeklapt zou staan, en omdat de lijst – die, als je het tafelblad naar beneden klapt, loskomt van het schilderij en de functie van de poten vervult – precies de afmetingen had van het spanraam. Russo protesteerde enige tijd, maar wende er uiteindelijk aan. Wanneer hij zijn schilderij wilde bekijken, ging hij onder de tafel liggen, vloekend op de koppigheid waarmee het licht in een rechte lijn valt. Ik moet, ter ere van Russo, er duidelijk bij zeggen dat er over een keukentafel een rood-wit geblokt kleed kan liggen en dat er een vaas vol seringen op kan staan, maar dat het ook *onze* keukentafel kan zijn. Op dit ogenblik, om maar eens een voorbeeld te noemen, ligt er een fitting, waaruit dreigend de resten van een kapotte lamp steken; een plastic bloempot met een verdord stekje en een paar zakjes zaad van goudbloemen, margrietten en spinazie; een met een elastiekje bijeengebonden stapeltje ansichtkaarten, waaruit een postzegel steekt met een turner die een breedtestand maakt in de ringen; een steeksleutel no. 12-13 op een wit porceleinen bord waarvan de rand versierd is met piepkleine tekeningetjes, miniaturen bijna, van de scheve toren van Pisa, de Big Ben, de Eiffeltoren, de piramiden, de kolossus van Rhodos (?), en een miniem stukje van de Chinese Muur; een ander bord, van messing, met een homp bacon en een appel erop; een kaartspel waarvan alle kaarten getekend zijn door het lot en de tijd; een stokbrood met een mes erin; een paar door het zuur uitgezette batterijen, die in een cirkel liggen; een draagbare typemachine, met in de wagen een vel papier met daarop slechts één korte, maar veelbelovende zin: *De voorliefde voor verfijnde dingen*; een netje met paprika's uit Padrón; en een grote warboel van paperassen tussen vele andere dingen.

Als we iets kwijt waren, zochten we in een eerste opwelling op de keukentafel, maar het werkelijk ongelooflijke was dat het daar ook bijna altijd was. Russo werd er op den duur bang voor. Hij zei dat die tafel dreigde te veranderen in zo'n zwart gat, dat je volgens astronomen en dichters niet zonder gevaar kunt naderen.

Ik ben op het land gaan wonen nadat ik een keer nogal vluchtig Rabelais had gelezen. Indertijd werkte ik in een pianobar, waar ik een slangemens had leren kennen die aan de drank was. Hoe later het 's avonds werd, des te ongelofelijker werden de houdingen waarin hij zijn cognac dronk, en er ging bijna geen dag voorbij of hij liep wel een kleine verrekking of korte krampaanval op. Totdat hij een keer laat in de nacht beweerde dat hij onder het voetsteuntje door kon en bij een poging daartoe een oor afscheurde, dat opnieuw aan zijn hoofd moest worden genaaid. Het was al licht toen

we in de hal van het Academisch Ziekenhuis stonden, voor de koffieautomaat waaraan we al ons kleingeld opgemaakt hadden, en hij me voorstelde een circus op te richten. Zo was mijn leven voordat ik op het land kwam wonen. Ik had Rabelais nog niet gelezen, maar ik wist al wel dat de enigen die mij interesseerden mensen waren die iets bijzonders hadden; hoe opvallender ze waren, hoe beter. Ik ging in zee met de drankzuchtige slangemens, en we zetten een advertentie in de krant waarin we gedrochten vroegen en mensen die spectaculaire stunts deden. Een paar weken later hadden we al vier dwergen die salto's maakten en die hun hanglippen in de lucht staken als ze lachten, een menselijke kanonskogel wiens kanon verzegeld was wegens een noodlottig ongeval waarbij twee kinderen om het leven waren gekomen, en een vrouw met drie borsten die als prostituée werkte in de rosse buurt. Maar toen las ik Rabelais tijdens een slapeloze nacht. Als goede humanist, leerde de arts uit Lyon mij dat je je kon omringen met persoonlijkheden die begiftigd waren met iets heel bijzonders, zonder daarom af te zien van het genot dat schoonheid ons verschaft. Dat was het. Het bijzondere van mij, als ik al iets bijzonders had, lag op het intellectuele vlak, en ik moest geen circus beginnen, maar een abdij waar alleen gevierde, mooie mensen mochten komen. Een abdij zoals die van Gargantua, met maar één wet: *Doe wat je wilt*, uitgebeiteld boven de grote deuren. Bijna huilend van blijdschap ging ik hals over kop een Seat 1500 kopen, die ik purper verfde met goudkleurige sierranden langs de deuren waarop ik de gedichten van de Torre de la Cautiva schilderde. Dat vond ik een geweldig detail. Na drie weken koortsachtig door de streek te hebben gereisd, kocht ik een huis in een onbewoond gehucht, en vastbesloten om daar het laatste bolwerk van vrije geesten van te maken, nam ik er mijn intrek. Die domme vragen van mij over het bestaan had ik me toen nog niet gesteld, maar van één ding was ik overtuigd, en ik deed niets anders dan daarnaar te handelen: de grootste gemene deler is het enige walgelijke begrip uit de wiskunde. En ook nu nog vraag ik me af of een onafhankelijke waarnemer zou durven beweren dat dit een leugen is.

Ik kon mijn geluk niet op toen ik werk aangeboden kreeg dat ik op afstand kon doen, wat één van de dingen is die het moeilijkst te vinden zijn in deze wereld. Het begon allemaal toen mijn mening gevraagd werd voor een soort enquête van een literair tijdschrift. Het was iets volstrekt onzinnigs: we moesten Barcelona beschrijven alsof het een vrouw betrof, met de bedoeling een bekend portretschilder rijkelijk te voorzien van interessant materiaal. Na een nauwgezette analyse van de beschrijvingen zou hij een schilderij maken van deze dame die voortspoot uit de dromen van de burgers, en zijn werk zou op de voorkant van het kerstnummer komen te staan. We moeten toegeven dat de wereld van de journalistiek ongebruikelijke genieën herbergt. Daar heb ik Russo namelijk leren kennen, want hij was die ingehuurde portretschilder. Alleen hij kon zich tot iets verbinden wat gewoonweg onmogelijk was, zoals ook vrijwel meteen zou blijken. Aanvankelijk dacht Russo tot een synthese te kunnen komen van een vrouwegestalte vol leven, maar ook vol met gebarsten gargouilles, vocht van de

havens en warme autobanden. Daarom hield mijn beschrijving van de stad hem bezig, en daarom belde hij me op met de vraag of ik hem wilde helpen bij zijn werk. Ik had in een kamer die onder water stond, een oude vrouw gezien met de ogen en de mond van een verbaasd meisje in een tweeslachtige houding: het leek of ze op het moment dat ze opstond, merkte dat ze liever zat, of dat ze toen ze ging zitten, merkte dat ze toch liever stond. Russo, die net een zelfportret gemaakt had waarop je hem makkelijk leunend tegen een niet-bestaande muur zag, besloot dat de tweeledige houding uit mijn beschrijving bijna een openbaring was. Ondanks dat hij daarvan overtuigd was – of misschien juist daardoor – lukte het hem niet het beeld te vinden van deze vrouw die onmogelijk kon bestaan. Uiteindelijk bood hij zijn verontschuldigen voor zijn falen maar aan in een open brief aan de muzen, die hij vergeleek met taxichauffeurs die achter het stuur in slaap vallen. Zo kreeg het project het einde dat het verdiende, maar zowel Russo als ik ging erop vooruit doordat we erbij betrokken waren geweest. Hij ontdekte een wereld van onuitputtelijke inspiratie in de dwergen en de vrouw met de drie borsten, die bovendien zijn beste gezelschap werden. En ik werd gebeld door een uitgever die onder de indruk was van de scherpzinnigheid waarmee ik onze stad had beschreven en mij een vaste rubriek wilde geven in een tijdschrift. Een veel slechter tijdschrift dan het blad dat de enquête had georganiseerd. Helaas had de rubriek al een titel: *Voorbeeldige Levens*, wat letterlijk weergaf wat mijn uitgever voor ogen stond. Het ging erom korte, boeiende biografieën te schrijven. Wanneer had de mensheid al haar grootheid getoond? In de kalmte waarmee Socrates de gifbeker oppakte, in de verbeterde strijd van Helen Keller, in de mystieke vermetelheid van Jeanne d'Arc, en in de nimmer aflatende vastberadenheid van Thomas Alva Edison, van wie de uitgever een ingelijste foto op tafel had staan, waarop de uitvinder tegen een stoelleuning steunt. Naast hem een man in een lange laboratoriumjas, die een map onder zijn arm heeft en met een verwarde uitdrukking op het gezicht tegen hem spreekt. Onderaan de foto werd het tafereel met drukletters toegelicht: *Edison geeft raad over een moeilijke kwestie*.

‘Carlyle schreef al dat de geschiedenis van de mensheid niets anders is dan de biografie van de groten,’ concludeerde mijn uitgever, die naarmate hij zichzelf langer hoorde praten, steeds lyrischer werd. ‘U wordt door mij betaald om de mechanismen van de ziel bloot te leggen, beste vriend. Ik wil dat u uw pen beetpakt zoals u een nog warme lever zou beetpakken. Ik wil dat u een berg kloppende ingewanden ziet als u naar uw typemachine kijkt. Ik wil dat uw biografieën razend *leerzaam* zijn.’

Het is merkwaardig, maar het eerste wat je leert op het platteland heeft betrekking op de stad: namelijk dat asfalt een soort van minimale levitatie is boven de wereld en dat dit ons heel wat ongemakken die het leven met zich meebrengt, bespaart. Zelfs Laura werd het slachtoffer van het ongerief van het platteland, ondanks dat zij bovenal voorvechtster is van het buitenleven – zelfs meer dan van slechtheid. 's Morgens vroeg kwam er een keer een kip de keuken binnen die een enorm tumult veroorzaakte.

Alsof het haar teveel was geworden, liep Laura de tuin in en zat met gebalde vuisten en met haar gezicht naar de chemische fabriek toe een uur lang te huilen. Een tijdje later, toen het me lukte haar tot bedaren te brengen na deze uitbarsting van ongekende wanhoop, legde ze me snikkend uit dat de muren van het huis vol scheuren zaten waarin onkruid groeide en dat al haar leren schoenen kaal waren van het lopen over de keien, en dat niets haar zo aan het schrikken maakte als een kip, vooral als die kip net zo hevig schrok als zij. Vanaf die dag maakten we er een gewoonte van om regelmatig naar Barcelona te gaan om over het asfalt te wandelen. Zij deed dan nieuwe schoenen met naaldhakken aan en dan togen we naar de plekken waar het plaveisel zo hard en zo glad mogelijk was. Mij maakte het niets uit of ik mijn voetstappen hoorde weerklinken, maar Laura vertelde me met een opgeluchte glimlach dat het platteland wat haar betreft soms te stoffig was en teveel de schokken dempte. Er stond echter wel wat tegenover dat ongerief. Zondagsmorgens, nadat we de kranten hadden gelezen en ons te buiten waren gegaan aan bier en kokkels, plantten we ons af en toe in de tuin volgens de eenvoudige methode van voeten in de aarde stoppen, de ogen sluiten, en je een tijdlang niet verroeren. Vooral als het de avond tevoren geregend had deden we dat vaak. Op die manier wilden we voelen wat de rozestruiken voelden, en het was echt zo dat we, als we maar lang genoeg wachtten, het gevoel hadden dat we *iets* merkten. Wanneer we dan eindelijk onze voeten uit de aarde trokken, leek het of we een heel klein embryo aborteerden. We onderbraken dan een zwak stroompje dat uit het binnenste van de aarde kwam en onze tenen raakte. Ik vergeleek het met de minimum spanning op een telefoondraad, waarvan je alleen iets merkt op je natte handen. Laura, die zich op haar manier aan de evolutietheorie hield, zei altijd dat voeten afgestorven wortels zijn. Dit soort experimenten worden alleen op het platteland gedaan en gewoonlijk is het resultaat een kalebas van reusachtige afmetingen.

Ik kende haar nog niet, maar door een interview in de krant werd ik voor de tweede keer met haar geconfronteerd. Het was in het café bij de benzinepomp, tijdens een van de laatste ritten van de verhuizing. Ik was gestopt om de 1500 even op adem te laten komen, omdat de motor kookte en hij geluiden begon uit te stoten die op het schrille krijsen van de meeuwen leken. Ik zat me te bedenken dat ik bovenop een klif stond en dat beneden mij de meeuwen vlogen, krijsend met een vredig alarm, en dat nog lager de golven stuksloegen onder het geraas uit de andere wereld. Dat zat ik me allemaal te bedenken terwijl de pompbediende de motorkap opendeed en de motor met een vette doek koelte toewaaide. Vanaf die plek was de grote betonnen brug te zien die te zwaar leek voor het landschap en op de achtergrond het beekje dat haar rechtvaardigde: een smal stroompje water dat hier en daar de neiging vertoonde om verwoestingen aan te richten. Eén of andere verschrikte ingenieur had er die brug over gebouwd die geschikt zou zijn geweest voor de Amazone.

Ik ging het café binnen. De barjuffrouw stond met een andere vette doek de tinnen

tapkast te poetsen. Ik bestelde een biertje en pakte de krant, die op de gokautomaat lag. Toen ik hem opensloeg, stuitte ik op het in zwart-wit afgebeelde gezicht van Laura en herkende ik de schrijfster die ik een paar dagen daarvoor nog op televisie had gezien. De journalist prees haar met het winnen van zo'n veelbetekenende prijs en vuurde lastige vragen op haar af:

J: Je hoeft uw lange gedicht maar te lezen om het erotische aspect ervan op te merken, maar ik vraag me af waarom de hoofdpersoon aan het eind haar geliefde verradt en hem aan zijn ergste vijand uitlevert. Ziet u hartstocht misschien als een vicieuze cirkel die eindigt door *de dood*? Denkt u dat de vrouw alleen wat betreft de verfijning van haar methoden verschilt van de bidsprinkhaan, die het mannetje verslindt terwijl hij haar bevrucht? Heeft u begrepen waar ik precies heen wil met mijn vragen?

L: U moet de gewelddaden die hartstocht met zich meebrengt niet verwarren met slechtheid. Mijn hoofdpersoon levert haar geliefde uit om de doodeenvoudige reden dat ze door en door slecht is, of althans omdat ze geen enkele reden ziet om zich goed te gedragen. Bovendien heeft ze er zin in om zich van haar geliefde te ontdoen.

J: Maar ze doet dat op een verwerpelijke manier.

L: U zult zich ongetwijfeld herinneren dat als mijn hoofdpersoon haar geliefde de eerste keer met de mond bevredigt, hij in zijn werkkamer Heraclitus zit te lezen. Als ze overeind komt en zijn zaad nog proeft, valt haar oog op een zin van de filosoof en die is voor haar als een openbaring: *Voor een god zijn alle dingen mooi en rechtvaardig, terwijl de mensen hebben aangenomen dat het één rechtvaardig is en het andere niet.* De goden hebben alleen oog voor de harmonie van het geheel. Iets anders beweren betekent elke redelijke verklaring van de wereld tegenspreken.

J: Noemt u het *redelijk* dat dit haar ertoe brengt de Hindoegod Shiva te vereren? Vindt u het *redelijk* dat ze onder deze bijnaam pornoactrice wordt?[is]Ik hield even op met lezen. Ik keek in de verte naar de betonnen brug, en dacht aan de klif en het krijsen van de meeuwen. De barjuffrouw spuugde op de tapkast en haalde vervolgens de doek erover terwijl ze me een minachtende of juist wulpse blik toewierp. Ik bedacht dat het inderdaad moeilijk was in deze wereld overal een redelijke verklaring voor te vinden, en las verder.[kk]

L: Tijdens zijn eindeloze dans vertrappt Shiva alles onder zijn voeten. Hij vernietigt om te scheppen, en overstijgt zo het goed en het kwaad om zich te vestigen in een gebied waar geen van beiden afzonderlijk heerst, want uit zijn aanraking ontstaat harmonie.

J: Daaruit maakt u op dat er geen kwaad in steekt om slechtheid in praktijk te brengen. Uw hoofdpersoon is in staat de verschrikkelijkste dingen te doen als zij maar gelukkig is. Maakt dat haar niet wat *frivool*?

L: Door het zichzelf toe te staan om slecht te zijn, heeft ze meer bewegingsvrijheid dan wanneer ze zich die slechtheid zou ontzeggen. Maar dit garandeert haar niet dat ze gelukkig is, want ik denk toch dat het lot voor een groot deel verantwoordelijk is voor wat er gebeurt. Ondanks dat ze daar zeker van is, besluit mijn hoofdpersoon slecht te zijn. En nu we een oordeel uitspreken over haar beslissing, stuiten we op ons

verschil in opvatting: u ziet in haar een bijzonder frivole bidsprinkhaan en ik zie Danae die in een fragiel bootje midden op de oceaan haar zoontje wiegt terwijl ze zegt: *Slaap, mijn kind, en laat slapen de zee, slapen onze onmetelijke ellende.*

Russo stond met zijn ezel in de ene hand en zijn schilderskist in de andere naar het keren van de vrachtwagen te kijken.

‘Pornografische poëzie?’ zei hij en spuide zijn zoals gewoonlijk overdreven commentaar: ‘Denk je dat er ook maar één gedicht bestaat dat niet op zijn minst obscene is?’

De vrachtwagen kwam voor de deur tot stilstand met een lang gereutel dat hem deed schudden als een sambadanseres. De bestuurder groette me brommend. Russo vertrok over het pad dat naar de chemische fabriek liep. Hij wilde zijn eigen versie van Ophelia schilderen, en hoopte inspiratie te vinden in de plassen op de helling. Hij zocht een goed plekje uit tussen de struiken en ging op zijn vouwstoeltje zitten met zijn ogen strak gericht op het zwarte wateroppervlak, het verwaaide riet en een leeg blik waarin gehaktballetjes met erwten hadden gezeten. Aan zijn voeten kwaakte een kleine, blauwe kikker. De schilder gaapte en keek naar het huis. Ik stond naast de muur van het terras een biertje te drinken en naar het uitzicht te kijken. Ik stak mijn hand naar hem op terwijl ik eraan dacht dat ik de accu van de auto moest opladen, maar ook dat het een mooie dag was om een biografie te gaan schrijven. Socrates kon wachten. Ik wist zeker dat hij nu op een wolk zat weg te kwijnen, pratend met Churchill en madame Curie en zo nu en dan argeloos op de aarde spugend. Het interview met de schrijfster had me op een beter idee gebracht. Ik ging naar de keuken nog een biertje halen. Daar hoorde je het gehijg van de vrachtrijder en zijn hulp die voor het huis het bouw materiaal uitlaadden. Ik opende mijn biertje en liep weer naar de tuin, waar ik met een vat en een stoel uit een bestelwagen improvisatorisch een werkplek in de buitenlucht had gemaakt. Ik probeerde me in te denken dat ik in het oude China was. Ik dacht aan pagoden die op grote parasols leken, schele dichters met dunne baarden, tijgers van witte jade en gewichtloze lotusbloemen op het water van een ven. Ik dacht aan dat alles omdat ik het levensverhaal ging schrijven van een keizerin uit de zevende eeuw: een perverse keizerin. Laura had me op het idee gebracht voor mijn eerste biografie. Het zou *Wat de monnik op de wand zag* gaan heten. Vandaar dus dat ik aan bamboe en pagoden dacht, en me toen ik een slok van mijn bier nam probeerde voor te stellen dat ik een of andere rijstbrandewijn dronk. Ik wilde mijn verhaal beginnen met de dood van de grote keizer T'ai-tsoeng. De vrouw die zijn geliefde concubine was geweest, werd overeenkomstig de tradities opgesloten in een confuciaans klooster hoog in de bergen. Een oude man met gezwollen lippen legde haar uit dat het voor haar afgelopen was met de weelde van het hof en dat ze de rest van haar dagen zou wijden aan het verbeteren van haar persoonlijkheid. Opgesloten in haar cel, keek de vroegere gunsteling met een van ergenis vertrokken gezicht naar het landschap. Vanuit haar cel zag ze de weg die naar het dal liep en ergens in een

bocht zag ze een monnik zitten op een kleine rieten stoel, leunend op een lessenaar om iets te tekenen. De vroegere gunsteling dacht dat als het Confucius' schuld was dat ze haar daar opsloot en kaalschoren, Boeddha ongetwijfeld goedaardiger zou zijn. De vrouw liet niet toe dat haar toekomst te veel van de wil van de goden zou afhangen. Eigenlijk was het zaad voor haar vlucht al gezaaid: een paar dagen later kwam er een karavaan en daarin reisde Kao-Tsong, de zoon van de grote T'ai-Tsoeng, die inmiddels de nieuwe keizer was. Hij bezocht het klooster om de vroegere gunsteling van zijn vader op te halen omdat hij haar ook tot zijn concubine wilde maken. In het halfdonker van haar cel wendde ze haar ogen af van de begerige blik van de keizer, maar ze wist dat haar handen en lippen veel herinneringen bij hem bovenbrachten. Ze had hem niet tevergeefs zo vaak getroost als hij 's nachts angstige dromen had. Ze begreep dat haar heimelijke liefkozingen de baardeloze wangen van de Zoon van de Draak niet onberoerd hadden gelaten en dat er niets meer was dat haar de weg naar het hof nog kon versperren. Ze heette Wu Tsê-tien en stapte glimlachend in de sandelhouten koets.

Enige tijd later was ze opnieuw de machtigste van de keizerlijke concubines. Als ze zich te goed wilde doen aan het zoete vruchtvlees van lychees werden er estafettes georganiseerd van ruiters met de snelste paarden die haar nog voor het ochtendgloren het verse fruit uit Kanton brachten. Kao-Tsong liet voor haar een zwembad aanleggen van marmer met daaromheen beelden van vogels die haar een lang leven beloofden. En Wang, de keizerin, die in een moeilijke positie verkeerde als onvruchtbare vrouw, sloeg haar zonder wrok te koesteren gade. Wu Tsê-tien zag de keizerin door de tuinen wandelen en vroeg zich af hoe Boeddha zo'n onrecht kon toelaten. Ze ging het vragen aan een monnik, die bij een contemplatieve sekte hoorde en twee jaar daarvoor in het paleis was gekomen om er met zijn gezicht tegen een wand te gaan staan. Sindsdien had hij zich niet meer verroerd. De monnik, die verbazingwekkend helder was, zei haar dat de waarheid niet zozeer in de daden als wel in de zuivering van het hart ligt. Gebed, liefdadigheid en ascetisme waren slechts ijdelheden. Alleen door helemaal vrij te zijn van begeerte kon het laatste visioen worden bereikt en dat was als een plotselinge verlichting die te vergelijken was met een sprong boven een afgrond.

'Dat kan je niet bijgebracht worden en je kunt het jezelf ook niet aanleren,' zei Wu Tsê-tien daarop afwezig.

Ze stak appelbloesem in haar haar en liet schijnbaar nederig haar door de keizer bevruchte buik zien. De maanden verstreken en Wu Tsê-tien gaf zich over aan veelbelovende melancholie. Bij het vallen van de avond zat ze altijd aan het meer, onder de treurige takken van de wilgen, waar ze op haar luit speelde en zong voor de zoon die ze in zich voelde bewegen. Ze wist dat de keizerin met haar buik als een verdroogde, gebarsten huid, vanuit de keizerlijke vertrekken naar haar keek. En dan droomde ze dat haar luitspel opsteeg als opkringelende stoom, als werd het aangetrokken door de maan.

Maar er werd een meisje geboren. Wu Tsê-tien rende naar de plek waar de monnik nog altijd met zijn gezicht tegen de wand stond. Ze wierp zich aan zijn voeten en huilde lang.